

59 הזאה, ואין המיצי מיצוי מעכב בה, ולפיכך אין המחשבה שבשעת המיצי
60 מפגלת בה.
61 הגמרא מקשה סתירה בדברי רבי ישמעאל: **נָפְאָא** - נשוב לעצם
62 דברי הברייתא ונדון בה, **תְּנָא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל** - שנו בבית מדרשו
63 של רבי ישמעאל ברייתא זו, **"שְׂאֵם נִשְׂאָר בְּדָם"**, כלומר, מה שכתבה
64 התורה בחטאת העוף (ויקרא טו) **וְהִנְשָׂאָר בְּדָם יִמְצָה אֵל יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ**,
65 אין פירושו שעבודה זו מעכבת, אלא שאם נשאר מן הדם מצוה
66 למצותו על המזבח, ואם לא נשאר אין מצוה למצותו, כלומר, אינו
67 מעכב. וקשה, **וְהָא תְּנָא דְבִי רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל הָתָם** - והרי שם זבחים
68 (נד). שנינו בבית מדרשו של רבי ישמעאל ברייתא זו, **שִׁירָיִים מְעַבְבִּין**,
69 כלומר, ששם הובאה ברייתא שנחלקו בה תנאים אם שירי הדם
70 מעכבים את הכשר הקרבן, שרבי עקיבא סובר שאינם מעכבים, ורבי
71 ישמעאל סובר שמעכבים, **וְאִמְרַר רַב פְּפָא**, שניהם מודים ששירי
72 הדם של קרבן בהמה אינם מעכבים את הכשר הקרבן, אבל **מִיִּצְוֵי**
73 **חַטָּאת הָעוֹף אֵיבָא בְּיַיְהוּהוּ**, יש הבדל בין שיטת רבי ישמעאל לבין
74 שיטת רבי עקיבא, בענין מיצוי הדם של חטאת העוף בלבד, שרבי
75 עקיבא סובר שאינו מעכב את הכשר הקרבן, ורבי ישמעאל סובר
76 שמעכב, הרי שיש סתירה בדברי רבי ישמעאל, שבברייתא אחת
77 הובא שדעתו שהמיצי אינו מעכב, ובברייתא אחרת הובא שדעתו
78 שהוא מעכב.
79 מתרצת הגמרא: **תְּרֵי תְּנָאֵי, וְאֵלִיבָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל** - שתי
80 הברייתות, הם דברי שני תנאים שנחלקו בשיטת רבי ישמעאל, התנא
81 של הברייתא שאמרה 'שָׂאֵם נִשְׂאָר' סובר ששיטת רבי ישמעאל היא
82 שהמיצי אינו מעכב, ואילו התנא של הברייתא שהובאה בזבחים
83 סובר ששיטת רבי ישמעאל היא שהמיצי מעכב.

משנה

84 המשנה שלפנינו תפרט דיני מעילה, ודינים נוספים השייכים לסוגים
85 שונים של קרבנות שהם 'קדשי קדשים': **עוֹלַת הָעוֹף, מוֹעֲלִין בָּהּ**
86 **מִשְׁהוּקֶדְשָׁהּ** - הנהגה ממנה בשוה פרוטה בשוגג לאחר שהוקדשה,
87 חייב להביא 'אשם מעילות', אפילו אם נהנה ממנה בחייה, כגון
88 שמכרה, משום שהוציאה לחולין. ומשעה ש**נִמְלְקָה** העולה כדניה,
89 הו**יְהוּשְׁרָהּ** - נעשית מוכנת ומוכשרת ל**יִפְסֵל בְּמַכּוּל יוֹם** - מי שנטמא
90 וטבל ועדיין לא העריב משמו, ו**בְּמַחְסְרָא בְּפוּרִים** - מי שהיה טמא
91 באחת מן הטומאות שחייבים להביא עליהם קרבן אחרי שנטהרו,
92 והם זב זבה מצורע ויולדת, וטבל והעריב משמו, אבל עדיין לא הביא
93 את קרבנו, כלומר, שאם נגע בה טבול יום או מחוסר כיפורים,
94 נפסלה, אבל אינה מטמאה אחרים, ו**גִּלְגִּינָה** - וכן אם לן דמה,
95 כלומר, ששהה דמה אחרי המליקה קודם המיצי עד ששקעה
96 השמש, נפסלה. ולאחר ש**מִיִּצָּה** הכהן את דְמָה כדניה, תִּיבִין עָלָיו
97 מִשּׁוּם פִּיגוּל, כלומר, אם מלך הכהן את העוף במחשבת פיגול,
98 ולאחר מיכן מיצה דמה, חייב כרת האוכל כזית מבשרה משום אוכל
99 פיגול. וכן, חייבים על עולת העוף אחרי מיצי הדם, משום **נֹזֶרֶת**,
100 כלומר, שהאוכל כזית מן הבשר שניתותר ממנה אחרי סוף זמן
101 הקטרתה, שהוא בעלות השרש של היום שלאחר הקרבת קרבנו,
102 חייב כרת משום איסור אכילת נותר. ו**מְמַא**, כלומר, מי שנטמא ואכל
103 כזית מבשר העולה אחרי מיצי הדם, חייב כרת משום אוכל מבשר
104 קדשים בטומאת הגוף, ו**מוֹעֲלִין בָּהּ, עַד שֶׁתִּצָּא לְבֵית הַדָּשָׁן**, כלומר,
105 הנהגה ממנה אף לאחר המיצי חייב משום מעילה, עד שתישרף
106 כולה על גבי המזבח, וירימו מאפרה 'תרומת הדשן'. ומה ששונה בזה
107 דין העולה מדין החטאת שאין מועלין בה אחרי הזאת דמה וכמו
108 ששנינו במשנה (לעיל ח), הוא מפני שהחטאת שהזוהה דמה הותרה
109 לאכילה לכהנים, ולכן שוב אינה בכלל 'קדשי ה''. אבל העולה דינה
110 לעלות כזית על המזבח, ולעולם לא תהיה ניתרת לכהנים, לכן גם
111 אחרי מיצי דמה וגם לאחר שהוקטרה ונעשית אפר, עדיין היא בכלל
112 'קדשי ה' ומועלין בה, עד שירימו מאפרה 'תרומת הדשן', לפי שאו
113 כבר נתקיימה כל מצותה של עולה זו, וכל דבר שנעשית כל מצותו
114 אין מועלים בו.

1 **וְהִתְנָא** בברייתא, שממה שנאמר בענין מנחת נדבה (ויקרא ב א) **יִקְמָץ**
2 **הַכֹּהֵן מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסְּלֹתָהּ וּמִשְׂמֶנָּה, עַל כָּל לִבְנֹתָהּ,** ופירושו,
3 שהכהן ירים בקומץ שלו, מן הסולת והשמן של המנחה, כדי להקטיר
4 את מה שהרים על גבי המזבח, לבר מן הלבונה, שהיא נקטרת כולה
5 על המזבח, ולא נאמר 'מְלֵא קִמְצוֹ מִסְּלֹתָהּ וּמִשְׂמֶנָּה', יש לדרוש
6 שהמנחה כשירה רק אם היא שלימה בשעת ההקטרה, **פָּרָט שֶׁחֶפְרָה**
7 **סְלֹתָהּ, וְחֶפְרָה שְׂמֶנָּה, וְחֶפְרָה לְבוֹנָתָה** - פרט למנחה שהסולת,
8 השמן או הלבונה שלה חסרים בשעת ההקטרה שהיא פסולה, שכן
9 משמעות 'מסלתה ומשמנה' היא, מן הסולת והשמן שכבר היו קיימים
10 בשלימותם בשעת הקמיצה, ולמדנו מזה שאם נחסר מן השירים
11 בשעת ההקטרה פסולה המנחה. ואם כן, לא ניתן לומר שפירוש
12 הפסוק 'והותרת מן המנחה' הוא רק שאם השירים קיימים אחרי
13 ההקטרה יש מצוה על הכהנים לאוכלם, אבל אם לא נשאר, אינם
14 מעכבים את כשרות המנחה.

15 הגמרא מיישבת את שיטת רב הונא: **אִמְרִי, הָתָם כְּתִיב 'וְהִנְזַרְתָּ'**
16 **קָרָא יִתְרָא כְּתִיב,** כלומר, בענין המנחה נכתב 'והותרת' מיותר,
17 שכן כתוב הוא פעמיים, האחד (ויקרא ב א) **וְהִנְזַרְתָּ מִן הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן**
18 **וּלְבָנָיו,** והשני (שם ט) **וְהִנְזַרְתָּ מִמֶּנָּה יֶאֱכֹלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו.** ומאחר
19 שנמנה שאמר 'והותרת' יש לדייק 'ולא הותרת מן הותרת',
20 כלומר, שאצ"ר שתהיה כל 'הותרת' (פירושו, השירים) קיימת, ומה
21 שיהא קיים רק 'הותרת מן הותרת', כלומר, שנחסרו השירים, ולא
22 שהוכפל הפסוק למדנו שאם נחסרו מקצת השירים, המנחה פסולה.
23 אבל בחטאת העוף שלא נאמר בה אלא 'והנשאר בדם ימצה' בלבד,
24 ולא הוכפל פסוק זה, לפיכך מפרשים משמעותו שרק אם נשאר מן
25 הדם אחרי ההזאה ימצה אותו, אבל אם לא נשאר אין המיצי מעכב
26 את הכשר החטאת.

27 הגמרא מקשה על רב הונא, ממשנה הדינה בדניי פיגול ופסול של
28 קרבנות העוף: **מִתִּיב אָבוּהּ דְשִׂמְוֵאל (וְרַבִּי אֲבִין) לְרַב הוֹנָא,** שנינו
29 במשנה בזבחים (סד) **אָחֵר ו-בֵּין חַטָּאת הָעוֹף, וְאָחֵר ו-בֵּין עוֹלַת**
30 **הָעוֹף, שְׂמֵלְקָהּ, וּמִיִּצָּה דָּמָן** - או שמיצה דמן במחשבת פסול, אם
31 הייתה המחשבה חוץ ל**מִלְקוֹמָן**, כלומר, בחטאת העוף אם חישב הכהן
32 בשעת מליקה שהוא מולקה על מנת להזות או למצות את דמה, או
33 לאכול את בשרה חוץ למקומה (פירושו, חוץ לעזרה), או שבשעת
34 מיצי דמה, חישב על מנת לאכול את בשרה חוץ למקומה. וכן
35 בעולת העוף אם בשעת מליקתה חישב על מנת שימצה את דמה, או
36 שיקטירה חוץ למקומה, או שבשעת מיצי דמה חישב על מנת
37 להקטירה חוץ למקומה, **פְּסוּל** - נפסל הקרבן, ובשרו אסור באכילה,
38 **וְאִין בּוֹ קָרַת** - אבל אין האוכלו חייב כרת, אלא מלקות בלבד, לפי
39 שאין הקרבן נעשה 'פיגול' אלא במחשבת 'חוץ לזמנו' בלבד. אבל
40 אם באחת מעבודות האלה, חישב מחשבת חוץ ל**זְמַנָּה**, כלומר,
41 למצות את דמה, להקטיר את בשרה (בעולת העוף), או לאכול את
42 בשרה (בחטאת העוף) לאחר זמנו, נעשה הקרבן **פִּיגוּל, וְהִיבִין**
43 **עָלָיו קָרַת,** כלומר, האוכל באחר כזית מבשרה, חייב כרת.

44 מסיימת הגמרא את הקושיא: **קְתַנֵּי מִיָּתָה** - הרי מכל מקום שנינו
45 במשנה, 'אחד חטאת העוף וכו' **שְׂמִיִצָּה דָּמָן** וכו' חוץ לזמנו, פיגול
46 והיבין עליו כרת', הרי שמחשבת פיגול מפגלת בשעת מיצי הדם
47 של חטאת העוף כמו שהמחשבה מפגלת בשעת ההזאה, ומוכח מכאן
48 שגם המיצי מעכב את הכשר של חטאת העוף, שכן מחשבת פיגול
49 שהיתה בשעת עשיית עבודה שאינה מעכבת, אינה מפגלת אותו,
50 וקשה מכאן על מה שאמר רב הונא שהמיצי אינו מעכב.

51 מתרצת הגמרא: **הוּא מוֹתֵיב לָהּ, וְהוּא מְפָרַק לָהּ** - אבהו דשמואל
52 שהקשה קושיא זו, הוא עצמו גם תירצה, **לְצַדִּיין קְתַנֵּי,** כלומר, מה
53 ששנינו 'שמלקן, או שמיצה דמן', נשנה באופנים שונים, שכן מה
54 ששנינו 'שמלקן' מתייחס בין על עולת העוף ובין על חטאת העוף,
55 שבשניהן אם מלקן במחשבת פיגול נתפגל הקרבן. אבל מה ששנינו
56 'או שמיצה דמן' אינו מתייחס אלא על עולת העוף בלבד, שאין בה
57 הזאה אלא מיצי בלבד, ולפיכך אם מיצה את דמה במחשבת פיגול
58 נתפגל הקרבן, אבל אינו מתייחס על חטאת העוף שיש בה מצות

ביאורים למסכת סוטה דף יז עמוד ב מתוך "ש"ס לובלין - מכון המאור"

15 סוּטָה דינה להיעשות דוקא בַּיּוֹם.
 16 ועוד אמר רבא, אם כְּתָבָה - את המגילת סוטה לְמִפְרַע - מסופה
 17 לתחילתה, הרי היא פְּסוּלָה, דְּכָתִיב 'וְכָתַב אֶת הָאֱלֹת הָאֵלֶּה',
 18 וממילת 'האלה' משמע שיש לכתוב את המגילה כִּי דְּכָתִיבָא - בסדר
 19 שנכתבה הפרשה במקרא.
 20 ועוד אמר רבא, אם כְּתָבָה הַכֹּהֵן - את המגילת סוטה קוֹדֵם שֶׁתִּקְבַּל
 21 עֲלֶיהָ הַסּוּטָה את הַשְּׁבוּעָה שמשביעה הַכֹּהֵן, הרי היא מגילה פְּסוּלָה,
 22 [שְׁנַיִמָּר] תחילה 'וְהִשְׁבִּיעַ הַכֹּהֵן את האשה וגו'', ואמרה האשה אמן
 23 אמן, וְאַחֵר כֶּף נֶאֱמַר 'וְכָתַב את האלת האלה הכהן בספר וגו'', הרי
 24 שכותב את הספר רק לאחר שקיבלה עליה את השבועה.
 25 ועוד אמר רבא, אם כְּתָבָה הַכֹּהֵן - את המגילת סוטה אַחֲרַיִת - ללא
 26 שישרטט את הקלף תחילה, הרי היא מגילה פְּסוּלָה, שהרי 'בְּסִפְרָא אֱמַר
 27 דְּחִמְנָא, והלכה למשה מסיני שהספרים צריכים שרטוט.

1 הַדִּיפְתָרָא - עור שלא עבדוהו כל צרכו ועדיין אינו קלף. אֵלֶּה כותבים
 2 עַל הַמְּגִילָה - קלף שעובד כל צרכו. שְׁנַיִמָּר 'וכתב את האלת האלה
 3 הכהן בְּסִפְרָא', וספר הוא קלף מעובד כראוי. המשנה באה לבאר באיזה
 4 דיו יש לכתוב המגילה, וְאִינוּ כוֹתֵב לֹא בְּקוֹמוֹם - שרף אילן שמתכו
 5 במים, וְלֹא בְּקִנְקִנְתוֹם - שהוא מין מהעפר המשחיר. וְלֹא בְּכָל דְּבַר
 6 שְׂרוּשָׁם - שנבלע בתוך הקלף ואינו נמחק, אֵלֶּה בְּרִי'וֹ של שרף שרישמו
 7 נמחה במים. שְׁנַיִמָּר 'וכתב את האלת האלה הכהן וּמָחָה אל מי
 8 המרים', שמשמע שכותב על הספר בְּכָתֵב שִׁבּוּל לְמַחֹת במים, ולכן
 9 אין כותבים בקומוס ובקנקנתום משום שאינם נמחים.
 10 נמרא. אֱמַר רַבָּא, מְגִילַת סוּטָה שֶׁכְּתָבָה בְּלִילָה, הרי היא פְּסוּלָה. מֵאִי
 11 טַעֲמָא אֲתֵינָא בגזירה שוה תוֹרָה האמורה במגילת סוטה, מִתּוֹרָה
 12 האמורה במשפט, כְּתִיב הָכָּא - לגבי מגילת סוטה, 'וְעָשָׂה לָהּ הַכֹּהֵן
 13 אֶת כָּל הַתּוֹרָה הַזֹּאת', וְכָתִיב הַתָּם - לגבי זקן ממרא, 'עַל פִּי הַתּוֹרָה
 14 אֲשֶׁר יוֹרֵד וְעַל הַמִּשְׁפָּט', מִתּוֹ מִשְׁפָּט אין דנים אלא בַּיּוֹם, אֵף מְגִילַת

המשך ביאור למסכת סוטה דף יז עמוד א

38 שְׁנֵי הַלְחָם שמיכאיים בעצרת, מוֹעֲלִין בָּהֶן מִשְׁהוֹקְדָשׁוֹ בפה. קָרְמוּ
 39 בַּתְּנוּרָה, כלומר שכבר נאפו כל כך בתנור עד שעלה עליהם כמין
 40 קרום מחמת האש, ומאז קרויים 'לחם', וְקִרְמֵיהּ זו היא תחילת
 41 תיקונם, ונחשבת כמו השחיטה של בהמות הקדשים, ולכן הוֹכְשֵׁרוּ
 42 לִפְסָל בְּמַבּוּל יוֹם וּבְמַחֹסֶר בְּפוּרִים (וּבְלִינָה). והואיל ומעת
 43 שקרמו פניה קרויים לחם, לכן הוכשרו גם כן בזה, לִישְׁחוּט עֲלֵיהֶן
 44 אֶת הַזֶּבֶחַ, כלומר, את שני כבשי העצרת הבאים עמָהּ. נִזְרַק דָּמָן
 45 שֶׁל כְּבָשִׂים, חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוֹם פִּיגוּל, כלומר, אם בשעת שחיטת
 46 הכבשים חישב לאכול את הלחם חוץ לזמנו, ואחר כך נזרק הדם
 47 כהלכתו, הוקבעו שתי הלחם בפיגול, והאוכל כזית מהם חייב כרת,
 48 לפי שמחשבת פיגול שהיתה בשעת שחיטת הכבשים מפגלת את
 49 הלחם. וכן, חייבים על שתי הלחם אחרי זריקת דם הכבשים, משום
 50 נִזְרַק, כלומר, שהאוכל כזית ממה שניתותר מן הלחם אחרי סוף זמן
 51 אכילתם, שהוא יום ולילה, חייב כרת משום איסור אכילת נותר.
 52 וְטָמֵא, כלומר, מי שנטמא ואכל כזית משתי הלחם אחרי זריקת דם
 53 הכבשים, חייב כרת משום אוכל מבשר קדשים בטומאת הגוף, וְאַחֲרֵי
 54 שנורק דם הכבשים אִין בָּהֶן [בשתי הלחם] מְעִילָה, לפי שכבר
 55 הותרו לכהנים על ידי הזריקה.
 56 לְחֵם הַפְּנִים - שתיים עשרה חלות שעורכים בכל שבת על השולחן
 57 שבבית המקדש, מוֹעֲלִין בּוֹ מִשְׁהוֹקְדָשׁוֹ בפה. קָרַם בַּתְּנוּרָה, כלומר,
 58 שכבר נאפה כל כך בתנור עד שנתהוה שני הצדדים שלו, העליון
 59 המונח נגד האש, והתחתון המונח כנגד קרקעית התנור, כמין קרום,
 60 הוֹכְשֵׁר לִפְסָל בְּמַבּוּל יוֹם וּבְמַחֹסֶר בְּפוּרִים, לפי שקרימת הלחם
 61 נחשבת כמו שחיטה בבהמות, ומשעה שקרמו פניו בתנור, הוכשר גם
 62 כן לְהִסְפֵּד עַל גְּבִי הַשּׁוֹלְחָן בשבת, כמצותו. ולאחר שִׁקְרְבוּ הַבּוֹכִינִין
 63 [שני בזכי הלבונה הבאים עם הלחם] על המזבח כהלכתם, חֲיִיבִין
 64 עֲלָיו [על הלחם] מִשּׁוֹם פִּיגוּל, כלומר, שאם בשעת הקטרת
 65 הבזיכין חישב על מנת לאכול את הלחם לאתרו זמנו, הוקבע הלחם
 66 באיסור פיגול והאוכלו חייב כרת. וכמו כן, חייבים על הלחם אחרי
 67 הקטרת הבזיכים משום נִזְרַק וְטָמֵא, שכשם שזריקת הדם בבהמה,
 68 שהיא המתירה את הקרבן, קובעת את הקרבן באיסורי פיגול נותר
 69 וטמא, כך גם הקטרת הבזיכין של לחם הפנים, שהיא המתירה את
 70 הלחם, קובעת את הלחם באיסורים אלה. וכמו כן, לאחר הקטרת
 71 הבזיכים, אִין בּוֹ [בלחם] חִיּוּב מְעִילָה, לפי שכבר נותר לכהנים,
 72 ושוב אינו בכלל 'קדשי ה'.'
 73 הַמְּנַחֲתוֹת, מוֹעֲלִין בָּהֶן מִשְׁהוֹקְדָשׁוֹ בפה. ולאחר שִׁקְרְבוּ [נתקדשו
 74 המנחות] בְּכָלִי שֵׁרָת, כדינם, הוֹכְשֵׁרוּ לִפְסָל בְּמַבּוּל יוֹם וּבְמַחֹסֶר

1 פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים - פר יום הכיפורים, פר כהן משיח, ופר העלם דבר
 2 של ציבור, וּשְׁעִירֵי הַנִּשְׂרָפִים - שעיר יום הכיפורים, ושעיר עבודה
 3 זרה. כל אלה קדשי קדשים הם, ואין בהם היתר אכילה לכהנים,
 4 אלא אימוריהם נקטרים ובשרם ועורם נשרפים מחוץ לעיר, מוֹעֲלִין
 5 בָּהֶן, מִשְׁעָה שְׁהוֹקְדָשׁוֹ, ומשעה שִׁנְשַׁחְמוּ כדינם, הוֹכְשֵׁרוּ לִפְסָל
 6 בְּמַבּוּל יוֹם, וּבְמַחֹסֶר בְּפוּרִים, וּבְלִינָה - אם לן הדם, והיינו ששהה
 7 אחר השחיטה קודם ההזאה עד ששקעה השמש. ולאחר שהוזה
 8 דָּמָן, חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוֹם פִּיגוּל, כלומר, אם נשחטו במחשבת פיגול,
 9 ולאחר מיכן היוזו את דמם כדינם, חייב כרת האוכל כזית מבשרה
 10 משום אוכל פיגול. וכן, חייבים עליהם אחרי הזאת הדם, משום נִזְרַק,
 11 וְטָמֵא. וּמוֹעֲלִין בָּהֶן פְּבִית הַדָּשָׁן עַד שִׁתִּיף הַקֶּשֶׁר - כלומר, הזאת
 12 דמם אינו מוציאם מדין מעילה, לפי שלא הותרו לאכול לכהנים,
 13 ועדיין הם בכלל 'קדשי ה'', וגם אחרי שהוציאו את בשרם למקום
 14 שריפתם מועלים בהם, עד שיתעכל הבשר מחמת השריפה, שאז
 15 נתקיימה בהם כל מצותם.
 16 הַעוֹלָה - עולת בהמה, מוֹעֲלִין בָּהּ, מִשְׁהוֹקְדָשָׁהּ, ומשעה שִׁנְשַׁחְמָהּ,
 17 הוֹכְשֵׁרָה לִפְסָל בְּמַבּוּל יוֹם, וּבְמַחֹסֶר בְּפוּרִים, וּבְלִינָה. נִזְרַק
 18 דָּמָהּ, חֲיִיבִין עֲלֶיהָ מִשּׁוֹם פִּיגוּל, כלומר, אם נשחטה במחשבת
 19 פיגול, ולאחר מיכן נזרק דמה כדינה, חייב כרת האוכל ממנה כזית
 20 משום אוכל פיגול. וכן חייבים עליה אחרי זריקת הדם, משום נִזְרַק,
 21 וְטָמֵא. וְאִין מוֹעֲלִין בְּעוֹרוֹתָ, כלומר, הנהגה מעור העולה אחרי
 22 זריקת הדם, אינו חייב משום מעילה, לפי שהוא ניתן לכהנים, ויצא
 23 מלהיות בכלל 'קדשי ה'', אֲכָל מוֹעֲלִין בְּקֶשֶׁר, לפי שאינו ניתן
 24 לכהנים, אלא עולה כליל על המזבח. ולפיכך עדיין הוא בכלל 'קדשי
 25 ה'', גם לאחר שהוקטר ונעשה אפר, עַד שֶׁתִּצָּא לְבֵית הַדָּשָׁן - עד
 26 שירימו מאפרה 'תרומת הדשן', לפי שאז נתקיימה כל מצותה של
 27 עולה זו, וכל דבר שנעשית כל מצותו אין מועלים בו.
 28 חֲטָאֵת - בהמת חטאת, וְאֲשָׁם, וְזָבְחֵי שְׁלָמֵי צִיבּוֹר - שני כבשי
 29 עצרת הבאים עם שתי הלחם, והם קדשי קדשים, מוֹעֲלִין בָּהֶן
 30 מִשְׁהוֹקְדָשׁוֹ, נִשְׁחָטוּ, הוֹכְשֵׁרוּ לִפְסָל בְּמַבּוּל יוֹם וּבְמַחֹסֶר בְּפוּרִים
 31 וּבְלִינָה. נִזְרַק דָּמָן, חֲיִיבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוֹם פִּיגוּל, נִזְרַק, כלומר,
 32 שהאוכל כזית ממה שניתותר מקרבנות אלה אחרי סוף זמן אכילתם,
 33 שהוא יום ולילה, חייב כרת משום איסור אכילת נותר, וְטָמֵא. אִין
 34 מוֹעֲלִין בְּקֶשֶׁר, לפי שהבשר הותר לכהנים על ידי הזריקה, ויצא
 35 מלהיות בכלל 'קדשי ה'', אֲכָל מוֹעֲלִין בְּאִימּוֹרֵיהֶן, לפי שאינם
 36 ניתרים לכהנים, אלא נקטרים על המזבח, ולכן הרי הם בכלל 'קדשי
 37 ה'', עַד שֶׁיִּצָּאוּ לְבֵית הַדָּשָׁן.

הַרְבִּיעִי בְּקֹדֶשׁ פְּסוּל, וְהַשְּׁלִישִׁי בְּתְרוּמָה. וּבְתְרוּמָה: אִם נִטְמָאת אַחַת מִיָּדָיו – חֲבֵרְתָּהּ טְהוֹרָה; וּבְקֹדֶשׁ – מְטֵבִיל שְׂתִיחָן; שֶׁהֵיךְ מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרְתָּהּ בְּקֹדֶשׁ, אָבֵל לֹא בְּתְרוּמָה.

פירוש ברטנורא

בטומאות דרבנן, כגון באוכלין ומשקין טמאים וכיוצא בהן, שאין מטמאין אלא ידים ולא את הגוף: ובקודש מטביל את שתייהן. והוא שתשאר לחלוות ביד הטמאה בשעה שנממאה. אבל לא היה לחלוות ביד הטמאה אין היד האחרת טמאה עד שתגע בה:

משניות מבוורות – קהתי

נִטְמָאת אַחַת מִיָּדָיו – בטומאה המטמאה מדברי סופרים את היד בלבד, כגון שנגעה באוכלים ומשקים טמאים, חֲבֵרְתָּהּ – היד השנייה, טְהוֹרָה – ומותר ליגע בה בתרומה, וּבְקֹדֶשׁ, מְטֵבִיל שְׂתִיחָן – אבל כשהוא בא ליגע בקודש, צריך הוא להטביל את שתי ידיו, שֶׁהֵיךְ מְטַמֵּא אֶת חֲבֵרְתָּהּ בְּקֹדֶשׁ – להיות פוסלת את הקודש; הרמב"ם מבאר, שאם היד היתה לחה בשעה שנממאה, אף על פי שידו האחרת לא נגעה בה, מכל מקום גם היא נטמאת מיד לקודש, וצריך להטביל שתייהן כדי ליגע בקודש, אבל אם היד שנממאה לא היתה לחה, אין היד האחרת טמאה לקודש אלא אם כן נגעה בה (פירוש המשניות להרמב"ם: ה' אבות הטומאות יב, יב; ועיין השגת הראב"ד). אָבֵל לֹא בְּתְרוּמָה – שלתרומה אין היד הטמאה מטמאת את חברתה, אף אם נגעה זו בזו, ובלבד שלא תהא עליה לחלוות. ואין צורך להטביל את היד שנממאה, אלא נוטלה בלבד ונוגע בתרומה (רמב"ם ה' אבות הטומאות סט).

ושאר החתיכות שבכלי שלא נגעה בהן הטומאה טהורות. הַרְבִּיעִי בְּקֹדֶשׁ פְּסוּל, וְהַשְּׁלִישִׁי בְּתְרוּמָה – כבר בארנו במקומות אחרים בענין דרגות הטומאה, שכל שנטמא מחמת המת, כגון על ידי נגיעה, בין אדם בין כלים, נקרא "אב הטומאה". וכן שרץ מת, נבלה, זב ומצורע אבות הטומאה הם; והנוגע באב הטומאה נעשה "ראשון לטומאה". ואין ראשון לטומאה מטמא אלא אוכלים ומשקים, ואם נגע אוכל בראשון לטומאה הרי זה נעשה "שני לטומאה". ואין שני לטומאה מטמא חולין אלא תרומה וקודש, שאם חולין נגעו בשני לטומאה הרי הם טהורים, ואם תרומה נגעה בשני לטומאה, הרי היא נעשית "שלישי לטומאה". כלומר שהתרומה פסולה מחמת הטומאה, אבל אין שלישי לטומאה מטמא תרומה לעשותה "רביעי לטומאה"; אבל הקודש שנגע בשלישי לטומאה הרי זה נעשה "רביעי לטומאה", והוא גופו פסול, ברם, אינו מטמא קודש אחר לעשותו "חמישי". זהו ששינוי במשנתנו: הרביעי בקודש פסול – בקודש אף הרביעי לטומאה פסול, והשלישי בתרומה – ואילו בתרומה אינו פסול אלא השלישי לטומאה. וּבְתְרוּמָה: אִם

המשך מעמוד קלה

כַּפּוּרִים, וּבְלִיָּה – וכן אם 'לנה' המנחה, כלומר, ששהתה אחרי שנתקדשה בכלי שרת, קודם שנקמצה. עד ששקעה השמש, נפסלה. ולאחר שקרב תקומץ על גבי המזבח כהלכתו, הייבין עליו משום פיגול, כלומר, אם בשעת הקמיצה חישב על מנת לאכול את השיריים או להקטיר את הקומץ לאחר זמנו, ולאחר מיכן הקטיר את הקומץ כדינו, חייב כרת האוכל כזית מן המנחה משום אוכל פיגול. וכן חייבים על המנחה אחרי הקטרת הקומץ, משום נזתר וּטְמֵא, שכשם שזריקת הדם בבהמה, שהיא המתירה את הקרבן, קובעת את הקרבן באיסורי פיגול נותר וטמא, כך גם הקטרת הקומץ של המנחות, שהיא המתירה את השיריים, קובעת את השיריים באיסורים אלה. וכמו כן, לאחר הקטרת הקומץ, אין מוֹעֵלִין בְּשִׁירֵיהֶם, לפי שכבר הותרו לכהנים, ושוב אינו בכלל 'קדשי ה''. אָבֵל מוֹעֵלִין בְּקוֹמֵץ עַד שֶׁצֵּא לְבֵית הַדְּשָׁן, כלומר, הנהגה מן הקומץ חייב משום מועילה, עד שישרף כולו על גבי המזבח, וירימו מאפרו 'תרומת הדשן', כדן אימורי בהמות קדשי קדשים. והטעם, לפי שגם הקומץ אינו יותר לכהנים, אלא נקטר כלייל על גבי המזבח.

גמרא

שתי עבודות נעשות בדשן [אפר] שעל המזבח. האחת, היא 'תרומת הדשן', והוא שהכהן עולה לראש המזבח, ומפנה את הגחלים לכאן ולכאן, עד שמגיע לגחלים הנמצאים באמצע האש ונשרפו היטב, וממלא מהם מלא המחתה ויורד מן המזבח, וצובר את הגחלים שזיפתה במקום המיועד לכך על הרצפה אצל המזבח, במזרחו של ה'כבש', רחוק ממנו שלשה טפחים. העבודה השנייה, היא 'הוצאת הדשן', והוא שמוציאים את כל האפר הנשאר, אל מחוץ למחנה. הגמרא דנה באפר הנשאר על המזבח אחרי שהורם ממנו 'תרומת הדשן', קודם שהוציאוהו אל מחוץ למחנה, אם חייבים עליו משום מעילה: אִתְמַר, הִנֵּהנָה מֵאִפְרָא תַּפּוּחַ שְׁעָל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, כלומר, מן האפר הנשאר על גבי המזבח, אחרי תרומת הדשן, ואותו אפר מיועד להוצאה אל מחוץ למחנה. רַב אָמַר, אֵין מוֹעֵלִין בּוֹ, וְרַבִּי יוֹחֲנָן

אָמַר, מוֹעֵלִין בּוֹ. הגמרא מבררת באיזה אופן נחלקו: לַפְּנֵי שהרימו מן האפר 'תְּרוּמַת הַדְּשָׁן', בּוֹלֵי עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגי – בין רב ובין רבי יוחנן אינם חולקים, אלא שניהם מודים דְּמוֹעֵלִין בּוֹ, שכן עדיין לא נתקיימה מצותו של האפר, ולפיכך הרי הוא בכלל 'קדשי ה''. כִּי פְּלִיגי – ובאיזה אופן כן נחלקו, באפר הנשאר על המזבח לְאַחַר תְּרוּמַת הַדְּשָׁן, והוא האפר הצבור ב'תפוח', לפני שהוציאו אותו אל מחוץ למחנה. הגמרא מבארת את סברת המחלוקת: רַב אָמַר, אֵין מוֹעֵלִין בּוֹ, לפי שהואיל וכבר נתרמה ממנו 'תרומת הדשן', הֲרִי נַעֲשֶׂה מְצֻתָּהּ, ואף שעדיין חייבים להוציאו חוץ למחנה, מכל מקום אין ההוצאה נחשבת לעבודה שבעבודה יהא נחשב שעדיין לא נעשית מצות האפר וימעלו בו, מפני שאין להוצאת הדשן זמן קבוע (כלומר, אין חיוב להוציא את האפר בכל יום כמו 'תרומת הדשן', אלא רק כשמתרבה האפר על המזבח). וְרַבִּי יוֹחֲנָן אָמַר, כִּיִּזְן דְּרַתִּיב – הואיל ובענין הוצאת הדשן נאמר (ויקרא ג-ט) 'לְכַבֵּשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וְגוֹ' וְהוֹצִיא אֶת הַדְּשָׁן אֶל מְחוּץ לְמַחֲנֶה, ומבואר שהמוציא את האפר אל מחוץ למחנה חייב להיות לבוש בבגדי כהונה, וְכִיִּזְן דְּרַתִּיב לְכַנְדֵי כְּהוֹנָה, מוכח מכאן שְׂבָקְרוּשְׁתִּיהָ קָאֵי – שעדיין האפר עומד בקדושתו ולא נעשית כל מצותו, ולכך מועלים בו. הגמרא מקשה על רב ממשנתנו: תַּנֵּן במשנתנו, 'עולת העוף וכו' מיצה דמה וכו' ומוֹעֵלִין פְּהֵן [ו]–בעולת העוף, עַד שֶׁתֵּצֵא לְבֵית הַדְּשָׁן, כלומר, עד שתישרף כולה על גבי המזבח, ויוציאו את אפרה לבית הדשן הנמצא חוץ למחנה. ומוכח מכאן שגם אחרי 'תרומת הדשן' מועלין בה, קָשִׁיא לְרַב – וזה קשה על רב, שאמר שאחרי 'תרומת הדשן', שוב אין מועלים באפר. מתרצת הגמרא: אָמַר לְרַב – רב יתרץ לך, שכך יש לפרש את דברי המשנה, ומוֹעֵלִין בּוֹ, עַד שֶׁתֵּצֵא לְבֵית הַדְּשָׁן – עד שיהיה ראי להוציאו אל 'בית הדשן', כלומר, עד אשר ירימו מאפרה 'תרומת הדשן', ושאר האפר יהיה מוכן לצאת אל מחוץ למחנה.

מצותם.
 הנהגה מן ההקדש, באופן שנתחייב במעילה, חייב לשלם קרן וחומש
 להקדש, ומלבד זה להביא 'אשם מעילות'. הגמרא דנה מה יעשו
 בתשלומי קרן וחומש שמשלם המועל בקדשי מזהב: **אִיתָמַר, הַנְּהַנְה**
בְּשׁוּגַ מִבְּשָׂר קָרְשֵׁי קָרְשֵׁי לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמַיִם, וכן הנהגה **מֵאֲמֹרֵי**
קָרְשֵׁיִם קָלִים לְאַחַר וְרִיקַת דְּמַיִם, רַב אֱמֵר, הקרן והחומש שחייב
 לשלם עבור **מַה שֶּׁנְּהַנְה** מהם, **יִפְלוּ לְנִדְבָה,** כלומר, קונים מהם
 עולות ל'קוץ המזבח', ומלבד זה, יביא גם 'אשם מעילות'. **וְלוֹי אֱמֵר,**
 מן הקרן והחומש שמשלם, **יְבִיא דָבָר שְׂבֹלוֹ עוֹלָה לַמִּזְבֵּחַ,** כלומר,
 קטורת, אבל לא עולות, לפי שאינן עולות כליל על המזבח, שהרי
 עור העולה מתחלק לכהנים. ומלבד זה, יביא גם אשם מעילות.
 הגמרא מביאה ראייה מברייתא לדברי לוי: **תֵּנִיא פְּנוּתִיה דְּלוֹי –**
 שנינו בברייתא כדברי לוי, **מְעִילָה זֶה,** כלומר, הקרן והחומש האלה,
 שחייב לשלם בשביל שנהגה מן הקדשים, **לְהִיָּךְ הוֹלֵבָת,** כלומר, מה
 עושים בהם. **הַלְמִידִין לִפְנֵי חֲכָמִים –** אלו שהיו לומדים תורה לפני
 החכמים. כלומר, לוי, שהיה לומד תורה לפני רבי, **אֲמַרְרִים בְּשֵׁם רַבִּי,**
יְבִיא דָבָר שְׂבֹלוֹ עוֹלָה כְּלוּל לַמִּזְבֵּחַ. מפרשת הגמרא: **מֵאִי נִיהוּ –**
 מהו דבר שכולו עולה כליל למזבח, **קְטָרֶת,** והרי שנינו בברייתא
 כדברי לוי.
 הגמרא מביאה ראייה לדברי רב מברייתא: **תֵּנִיא פְּנוּתִיה דְּרַב,**
הַנְּהַנְה בְּשׁוּגַ מִדְּמֵי חֲטָאֵת, וּמִדְּמֵי אֲשָׁם, כלומר, שנהגה ממקצת
 המעות שהפריש כדי לקנות מזון קרבן חטאת או קרבן אשם שהיה
 חייב להביא, אם נודע לו שנהגה מזון **עַד שְׁלֹא קָרְבָה חֲטָאֵתוֹ,**
 כלומר, לפני שקנה בהמה לחטאת מן המעות שנשתיירו, **וְיֹסִיף אֵת**
הַקֶּרֶן וְהַחֹמֶשׁ שְׂהוּא מְשַׁלֵּם עֲבוּר הַמְעִילָה, על המעות שנשתיירו,
וְיְבִיא חֲטָאֵתוֹ – ויקנה בהמה שמינה לחטאת, מכל המעות יחד. וכן
 אם נודע לו שנהגה מן המעות שהפריש עבור אשמו, **עַד שְׁלֹא קָרְבָ**
אֲשָׁמוֹ, כלומר, לפני שקנה את האשם מן המעות שנשתיירו, **וְיֹסִיף**
אֵת הַקֶּרֶן וְהַחֹמֶשׁ שְׂהוּא מְשַׁלֵּם עֲבוּר הַמְעִילָה, על המעות
 שנשתיירו, **וְיְבִיא אֲשָׁמוֹ –** ויקנה בהמה שמינה לאשם, מכל המעות
 יחד.
 אבל אם כבר **קָרְבָה** [קנה] **חֲטָאֵתוֹ,** מן המעות שנשתיירו, לפני
 שנודע לו שנהגה מן ההקדש, **וְלָבֹן,** כלומר, יוליך את המעות
 שמפריש עבור תשלומי הקרן והחומש **לִים הַמְּלָחָה,** כדי שיאבדו מן
 העולם, שכן כשנהגה מדמי חטאתו נתחייב להוסיף את הקרן
 והחומש על הנשאר מדמי חטאתו ולקנות מכל המעות בהמה שמינה
 לחטאת, אבל מאחר שלא נודע לו שנהגה מזון עד לאחר שכבר
 הפריש קרבן חטאת, חל על הקרן והחומש דין 'חטאת שנתכפרו
 בעליה' ופירוש, קרבן חטאת שהופרש עבור איש מסוים לשם כפרת
 חטא מסוים, ולפני שהקריבו אותו, נתכפרו הבעלים של חטאת זו,
 בחטאת אחרת. שדינה שמיניחים אותה למות, ולפיכך מעות אלה,
 שהופרשו עבור תשלומי המעילה של קרבן חטאת, הולכות לאיבוד.
 שכן איבוד המעות עומד במקום מיתב בהמת החטאת.
 ואם **כָּבַד קָרְבָ** [קנה] **אֲשָׁמוֹ,** מן הנשאר מן הדמים שהפריש עבורו,
 לפני שנודע לו שנהגה מן ההקדש, **יִפְלוּ** המעות של הקרן והחומש,
לְנִדְבָה, כלומר, יקנו בהן קרבנות ל'קוץ המזבח', שהיא נדבת ציבור.
 לפי שגם באופן זה, דנים את מעות הקרן והחומש, כדין בהמת אשם
 שנתכפרו בעליה באשם אחר, שהיא רועה עד שיפול בה מום
 ותימכר ויקנו בדמיה בהמות בשביל 'קוץ המזבח'.
הַנְּהַנְה מִקְרָשֵׁי קָרְשֵׁי עֲצָמִם לִפְנֵי וְרִיקַת דְּמַיִם, וכן הנהגה
מֵאֲמֹרֵי קָרְשֵׁיִם קָלִים לְאַחַר וְרִיקַת דְּמַיִם, הקרן והחומש שחייב
 לשלם עבור **מַה שֶּׁנְּהַנְה** מהם, **יִפְלוּ לְנִדְבָה,** כלומר, קונים מהם
 עולות ל'קוץ המזבח'. והרי שנינו בברייתא כדברי רב.
 מסיימת הברייתא: הנהגה מאחד מ**כָּל הַקְּרָבָנוֹת** שהוקדשו ליקרב על
 גבי **הַמִּזְבֵּחַ,** יקנו מן הקרן והחומש שמשלם, קרבנות ל'קוץ המזבח'.
 והנהגה מ**קְרָבָנוֹת קָרְשֵׁי בְּרֶךְ הַבַּיִת,** כלומר, מקדשים שהוקדשו על
 מנת שימכרו וישתמשו בדמיהם לצרכי תיקון בית המקדש, ישלם
 הקרן והחומש ל**בְּרֶךְ הַבַּיִת.** והנהגה מ**קְרָבָנוֹת צְבוּר,** כגון תמידים

הגמרא מקשה על רב: **מִיָּתִיבֵי –** הקשו בני הישיבה, שנינו במשנה
 בזבחים (פ"ג), **וְכֹבֵלֵן,** כלומר, בין הקרבנות הפסולים שדינם שאם עלו
 על גבי המזבח לא ירדו, ובין חלקי הקרבנות הכשרים שאין עליהם
 חיוב הקטרה כגון גידים ועצמות, ששנינו עליהם (שם פ"ה) שאם הם
 מחוברים לבשר הקרבן יעלו על המזבח להקטרה, ואם פירשו מן
 הבשר לא יעלו, **שְׂפָקְעוּ** – שפירשו. **מַעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יִחְזֹר –**
 אינו חייב להחזירם על גבי המזבח. **וְכֵן נְחָלֶת הַבָּאָה מְעַצֵּי הַמְּעֵרְכָה,**
שְׂפָקְעָה – שפירשהו] **מַעַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ, לֹא יִחְזֹר –** אינו חייב
 להחזיר.
 מדייקת הגמרא מלשון המשנה 'מעל גבי המזבח', שרק אם פירשה
 לגמרי מעל המזבח ונפלה על הרצפה, לא יחזור, **הָא עַל גְּבֵי הַמִּזְבֵּחַ,**
יִחְזֹר – אבל אם נפלה לצדו השני של המזבח, חייב להחזירה על גבי
 המערכה. ומסתימת דברי המשנה משמע, שמדובר גם מגחלת
 שהיתה בתפוח, וכבר הורמה ממנה תרומת הדרן וכמו שנתבאר
 לעיל בגמרא (ע"א), ונפלה משם על המערכה, וגם באופן זה רק אם
 נפלה על הרצפה אינו חייב להחזירה, אבל אם נפלה לצדו של
 המזבח חייב להחזירה, ויש בה מעילה.
 מסיימת הגמרא את הקושיא: **בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יוֹחָנָן, נִיחָא –** הדבר
 מובן לפי רבי יוחנן, שאמר שאף לאחר שהורמה 'תרומת הדרן'
 מועלים באפר, מפני שעדיין צריך לקיים בו מצות 'הוצאת הדרן',
 שמתעם זה מועלים גם באותם גחלים, **אֲלָא לְרַב, קִשְׁיָא –** אבל לרב
 שאמר שאחרי 'תרומת הדרן', שוב אין מועלים באפר, אף שעדיין
 צריך לקיים בו 'הוצאת הדרן', קשה, שאם כן מדוע מועלים בגחלים.
 מתרצת הגמרא: **אֱמֵר לְךָ רַב –** רב יתריך לך, **שְׂאֵנִי נְחָלֶת, דְּאִית**
בֵּיה מִשְׁשָׂא – שונה הדבר בגחלת שיש בה ממשות, כלומר, שעדיין
 לא נעשית אפר, והיא ראויה למירוק מצותה, ולכן הרי היא חשובה,
 ואם פקעה מן המערכה לצדו של המזבח חייבים להחזירה. ואמנם,
 מטעם זה, מועלים בה אחרי תרומת הדרן, שהרי עדיין לא נעשית
 בה כל מצותה. מה שאין כן באפר שאין בו ממש, שאין הקטרה
 שייכת בו, אין מועלים בו אחרי תרומת הדרן, שהרי כבר נעשית בו
 כל מצותו.
 הגמרא מביאה גירסא אחרת בקושיית בני הישיבה ובתירוצם: **אִיכָא**
דְּאֱמֵר לָהּ לְהָךְ יְגִימָא – יש מי שאמר שמועה זו באופן הפוך, שבני
 הישיבה הקשו על רבי יוחנן. וכך הקשו, **מַעַמָּא, מְשֹׁם נְחָלֶת דְּאִית**
בֵּיה מִשְׁשָׂא, כלומר, ממה שנקטה המשנה בזבחים 'גחלת שפקעה',
 ולא 'דרן שפקע', משמע, שרק בגחלת שיש בה ממשות, אם נפלה
 על הרצפה אינו מחזירה ואין בה מעילה, ואם נפלה לצדו האחר של
 המזבח מחזירה ויש בה מעילה. **הָא אֱמֵר, דְּלִית בֵּיה מִשְׁשָׂא, אֲפִילוּ**
לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ אִין מוֹעֲלִין בּוֹ – אבל אפר שאין בו ממשות ואינו ראוי
 להקטרה, אפילו אם נפל לצד המזבח, גם כן אינו חייב להחזירו על
 המערכה ואין בו מעילה אחרי שהרימו 'תרומת הדרן', אף על פי
 שעדיין ראוי לקיים בו מצות 'הוצאת הדרן'.
 מסיימת הגמרא את הקושיא: **בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי נִיחָא –** הדבר מובן לפי
 שיטת רב, הסובר שאין מועלים באפר שב'תפוח', אף על פי שעומד
 למצות הוצאת הדרן, **אֲלָא לְרַבִּי יוֹחָנָן קִשְׁיָא –** אבל לרבי יוחנן
 הסובר שמועלים באפר שב'תפוח', כל זמן שלא הוציאו אל מחוץ
 למחנה, קשה, שכן מן המשנה בזבחים משמע שאין מועלים בו.
 מתרצת הגמרא: **אֱמֵר לְךָ רַבִּי יוֹחָנָן, הוּא תְרִין דְּאֲפִילוּ אֱמֵר –** מה
 שמשמע שגחלת שנפלה לצד המזבח, חייבים להחזיר על גבי
 המערכה ומועלים בה, אפילו אחרי שהרימו 'תרומת הדרן', דבר זה
 נוהג גם באפר. **וְהִינֵנו מַעַמָּא דְקָתְנִי 'נְחָלֶת' –** והטעם שהתנא שנה
 'גחלת' ולא 'דרן', הוא מפני דקָתְנִי לְאֲשָׁמוּעֵינָּן – שבא להשמיענו
 בזה חידוש, דאֲפִילוּ נְחָלֶת דְּאִית בֵּיה מִשְׁשָׂא, כִּי שְׂפָקְעָה מַעַל גְּבֵי
הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִחְזֹר – שאפילו גחלת שיש בה ממשות, וראוי למרק בה
 מצותה, מכל מקום אם פירשה לגמרי מעל גבי המזבח, ונפלה על
 הרצפה, אינו מחזירה, ומכל שכן שאינו מחזיר את האפר שנפל על
 הרצפה. אבל אם נפל בצד המזבח, בין גחלת ובין אפר, חייבים
 להחזירם על המערכה ומועלים בהם, לפי שעדיין לא נעשית כל

המשך ביאור למס' מעילה ליום שלישי עמ' ב

1 ומוספים, יפלו הקרן והחומש שמשלם, לַנְדָבַת צְבוּר, כלומר, לקופות
2 שבבית המקדש הנראות כעין שופרות, שקונים מהן קרבנות ציבור
3 ל'קיץ המזבח'.
4 הגמרא מקשה סתירה בדברי הברייתא. מקשה הגמרא: הֲאֵל גּוֹפָה
5 קָשָׁיָא – ברייתא זו מצד עצמה קשה היא, שכן ברישא שנינו 'עַד
6 שְׁלֹא קָרְבָה תִּטָּאתוּ יוֹסִיף וַיָּבִיא תִּטָּאתוּ, מִשְׁקָרְבָה תִּטָּאתוּ וַיִּלְכוּ
7 לַיָּם הַמֶּלַח', הרי שאם לא נודע לו שמועל עד שכבר הפריש בהמה
8 לחטאתו, אין קונים מן הקרן והחומש בהמה לקרבן, אלא ילכו
9 לאיבוד, וְקָתְנִי – ואילו בסיפא שנינו 'כָּל קָרְבָנוֹת הַמִּזְבֵּחַ, לַמִּזְבֵּחַ,
10 וּמִלְשׁוֹן 'כֹּל' מִשְׁמַע, שבל האופנים קונים מן הקרן והחומש שמשלם,
11 בהמה לקרבן, לֹא שְׁנָא דְאִיבּוֹר בְּעֵלִים, וְלֹא שְׁנָא הֵיבָא דְלֹא
12 אִיבּוֹר, כלומר, בין אם נודע לו שנהנה מן הקודש, לפני שהפרישו

13 הבעלים בהמה לחטאת, ובין אם נודע לו דבר זה אחרי שכבר
14 הפרישו בהמה לחטאת.
15 הגמרא מעמידה את הרישא והסיפא, בשיטות תנאים שונים. מתרצת
16 הגמרא: רִישָׁא, רַבִּי שְׁמַעוֹן הִיא – הרישא ששנינו בה שהקרן
17 והחומש ילכו לים המלח, נשנה בשיטת רבי שמעון, דְאָמַר (תמורה טו.),
18 כָּל חַטָּאת שֶׁכִּיפְרוּ בְּעֵלֶיהָ – שנתכפרו בעליה בחטאת אחרת, תָּמוֹת
19 – מניחים אותה למות, ולדעתו אין חילוק בסיבה שמחמתה נתכפרו
20 באחרת, אלא בכל אופן מניחים את החטאת שלא נתכפרו בה למות,
21 ולפיכך גם המעות של הקרן והחומש, חל עליהם דין 'חטאת
22 שנתכפרו בעליה', שכן היה חייב להוסיף אותם על הנשאר מדמי
23 חטאתו, אלא שלא נודע לו שנהנה מן ההקדש עד לאחר שכבר
24 הפריש קרבן חטאת, ולפיכך ילכו לאיבוד.